

شورای عالی بیمه در اجرای بند «۵» ماده (۱۷) قانون تأسیس بیمه مرکزی ایران و بیمه گری، آیین نامه "بیمه های زندگی و مستمری" را بازنگری و به شرح زیر به عنوان آیین نامه "بیمه های زندگی" شماره ۱۰۷ مشتمل بر ۲۵ ماده و ۱۷ تبصره تصویب نمود:

فصل اول - کلیات

ماده ۱- مؤسسه بیمه دارای پروانه فعالیت برای عرضه بیمه های زندگی، مکلف است کلیه بیمه نامه های زندگی خود را بر اساس مقررات این آیین نامه صادر نماید.

ماده ۲- انواع بیمه های زندگی و تعریف هر یک از آنها عبارتند از:

الف) بیمه به شرط فوت: قرارداد بیمه ای است که در آن بیمه گر تعهد می کند در ازای پرداخت حق بیمه توسط بیمه گذار، در صورت فوت بیمه شده در مدت بیمه، سرمایه فوت را به ذی نفع مندرج در بیمه نامه پرداخت نماید.

ب) بیمه به شرط حیات: قرارداد بیمه ای است که در آن بیمه گر تعهد می کند در ازای پرداخت حق بیمه توسط بیمه گذار، در صورت زنده بودن بیمه شده در پایان مدت بیمه، سرمایه حیات را به ذی نفع مندرج در بیمه نامه پرداخت نماید.

ج) بیمه مختلط: قرارداد بیمه ای است که در آن بیمه گر تعهد می کند در ازای پرداخت حق بیمه توسط بیمه گذار در صورت فوت بیمه شده در مدت بیمه، سرمایه فوت بیمه نامه را به ذی نفع بیمه نامه پرداخت نماید و در صورت زنده بودن بیمه شده در پایان مدت بیمه، سرمایه حیات را به ذی نفع بیمه نامه پرداخت نماید.

(د) بیمه مستمری: قرارداد بیمه ای است که در آن بیمه گر تعهد می کند در ازای پرداخت حق بیمه توسط بیمه گذار، سرمایه حیات را به صورت مستمری تا یک مدت معین و یا در مدت زمان حیات بیمه شده، به ذی نفع مندرج در بیمه نامه بپردازد.

(ه) بیمه زندگی و تشکیل سرمایه: قرارداد بیمه ای است که در آن بیمه گر متعهد می شود در ازای پرداخت حق بیمه علاوه بر پوشش یک یا چند خطر بندهای (الف)، (ب) و (د) این ماده، ارزش باز خرید بیمه نامه را در هر حال براساس شرایط بیمه نامه به ذی نفع بیمه نامه پرداخت نماید. ارزش باز خرید در این بیمه نامه ها براساس نرخ سود فنی علی الحساب و مشارکت در منافع متعلقه تعیین می شود.

(و) بیمه زندگی و تشکیل سرمایه متصل به دارایی: قرارداد بیمه ای است که در آن بیمه گر متعهد می شود در ازای پرداخت حق بیمه علاوه بر پوشش یک یا چند خطر بندهای (الف)، (ب) و (د) این ماده، ارزش باز خرید بیمه نامه را در هر حال بر اساس شرایط بیمه نامه به ذی نفع بیمه نامه پرداخت نماید. ارزش باز خرید در این بیمه نامه ها، مرتبط با ارزش یک دارایی یا میزان یک شاخص مالی تعیین می شود.

(ز) بیمه زندگی و مدیریت سرمایه: قراردادی که در آن بیمه گر تعهد می کند در ازای پرداخت حق بیمه توسط بیمه گذار، دو قرارداد بیمه زندگی و سرمایه گذاری، کاملاً مستقل از یکدیگر تنظیم نماید به نحوی که امکان تحصیل یا واگذاری هر یک از آن ها در بازارهای مرتبط به تنهایی وجود داشته باشد.

ح) محصول بیمه ای جدید زندگی: محصولی است که مطابق با مفاد دستورالعملی که ظرف سه ماه تهیه و ابلاغ خواهد شد، تعریف شده و مجوز عرضه آن توسط بیمه مرکزی صادر می شود. مواردی از قبیل جبران هزینه مراقبت بلندمدت، تفاوت در مبانی محاسبه نرخ های حق بیمه موضوع بندهای «الف» و «ب» ماده (۲) این آیین نامه و میزان و نحوه محاسبه مشارکت در منافع به عنوان مصادیق محصول بیمه ای جدید زندگی محسوب می شوند.

تبصره ۱؛ بیمه نامه های موضوع بندهای (ه) و (و) جزء بیمه های زندگی تشکیل سرمایه (مرکب) مندرج در صورت های مالی نمونه مصوب شورای عالی بیمه است و بیمه نامه های بند (ز) در دسته های بیمه مجزا مندرج در صورت های مالی مذکور است.

تبصره ۲؛ موسسه بیمه می تواند، همراه انواع بیمه های زندگی و با مدت مشابه این بیمه ها، تعهد پرداخت سرمایه یا مستمری اضافی در صورت فوت یا نقص عضو ناشی از حادثه، پرداخت سرمایه و یا معافیت از پرداخت حق بیمه در صورت از کار افتادگی دائم (اعم از کلی یا جزئی) به هر علت، پرداخت سرمایه امراض خاص در صورت ابتلا به بیماری های خاص و جبران هزینه های پزشکی ناشی از حادثه را به عنوان پوشش تکمیلی انواع بیمه های زندگی عرضه نمایند. شرایط این گونه پوشش های بیمه ای باید حسب مورد منطبق با شرایط عمومی مربوط مصوب شورای عالی بیمه یا شرایط عمومی مورد تایید بیمه مرکزی باشد. انواع امراض خاص موضوع این تبصره توسط بیمه مرکزی تعیین و ابلاغ می شود.

تبصره ۳؛ درصد واگذاری اتکایی اجباری پوشش های تکمیلی موضوع تبصره «۲» این ماده کارمزد اتکایی اجباری، نحوه مشارکت در منافع بیمه گذاران، حقوق بیمه گذاران نسبت به ذخایر ریاضی، نحوه تنظیم حساب ها و نحوه ذخیره گیری آن ها تابع مقررات مربوط است.

تبصره ۴: موسسه بیمه می تواند علاوه بر بیمه های مستمری، تعهدات سایر انواع بیمه را هم به صورت مستمری پرداخت نماید.

تبصره ۵: شرایط عمومی انواع بیمه های زندگی موضوع این ماده پس از ابلاغ این آیین نامه حسب مورد به تصویب شورای عالی بیمه یا در چارچوب مجوز محصول بیمه های جدید زندگی توسط بیمه مرکزی تأیید می شود.

فصل دوم - مبانی محاسبه نرخ حق بیمه

ماده ۳- مبانی محاسبه نرخ های حق بیمه انواع بیمه های زندگی موضوع ماده (۲) این آیین نامه عبارتست از:

الف) جداول بیمه های زندگی به شرط حیات و به شرط فوت به شرح پیوست های شماره ۱ و ۲ می باشد. بیمه مرکزی موظف است حداقل هر پنج سال یک بار جدول بیمه های زندگی پیوست را به روز نماید.

ب) نرخ سود فنی علی الحساب:

۱- حداکثر نرخ سود فنی علی الحساب برای بیمه های به شرط فوت: دو سال نخست مدت هر بیمه نامه شانزده درصد، برای دو سال دوم مدت بیمه نامه، معادل سیزده درصد و برای دوره مازاد بر چهار سال نخست آن معادل ده درصد تعیین می شود.

۲- در سایر انواع بیمه های زندگی: در چارچوب دستورالعمل موضوع بند (ه) ماده (۲) این آیین نامه تعیین می شود.

ج) هزینه های اداری و بیمه گری

۱- در بیمه نامه های انفرادی - سالانه: حداکثر پنج درصد حق بیمه هر سال بعلاوه دو در هزار سرمایه فوت (در صورت وجود) در پنج سال اول؛

۲- در بیمه نامه های انفرادی - یکجا: حداکثر دو درصد حق بیمه بعلاوه سه در هزار سرمایه فوت (در صورت وجود) سال اول؛

۳- در بیمه نامه های گروهی: حداکثر به میزان پنجاه درصد هزینه تعیین شده در بیمه نامه های انفرادی حسب مورد.

د) هزینه کارمزد و وصول: حداکثر معادل میزان مندرج در آیین نامه کارمزد نمایندگی و کارگزاری رسمی بیمه (شماره ۱۰۲) و اصلاحات بعدی آن.

ماده ۴- مؤسسه بیمه مکلف است، محاسبات حق بیمه و ذخایر فنی مربوط را با امضاء اکچوئر داخلی و تصویب هیئت مدیره به تأیید اکچوئر رسمی بیمه برساند و نسخه ای از آن را به بیمه مرکزی ارسال نمایند. عدم اظهار نظر بیمه مرکزی ظرف مدت سی روز کاری به منزله تأیید نهایی تلقی می شود.

ماده ۵ - مؤسسه بیمه موظف است قبل از صدور بیمه نامه های زندگی وضعیت سلامتی یا بیماری شخص بیمه شده یا بیمه شدگان که در حق بیمه اثرگذار است را از طرق مقتضی از قبیل سامانه های سلامت کشور، پرسش نامه، معاینه پزشکی و آزمایش ژنتیک مشخص و به تناسب آن اقدام به تعیین حق بیمه نماید.

فصل سوم - مشارکت در منافع

ماده ۶- منظور از مشارکت در منافع، شرطی است که به موجب آن بیمه گر ملزم است، ذی نفع بیمه نامه را در منافع ناشی از سرمایه گذاری از محل ذخایر ریاضی و یا منافع حاصل از مجموع عملیات بیمه نامه های مربوط سهیم کند.

ماده ۷- در قراردادهای بیمه به شرط فوت زمانی یک ساله گروهی که توسط هر مؤسسه برای کارکنان و یا توسط شرکت های تعاونی و یا سندیکاها برای اعضاء و یا توسط بانک ها و مؤسسات اعتباری برای مشتریان خود امضا و پرداخت حق بیمه آن تقبل شده باشد، بیمه گر می تواند به ترتیبی که در قرارداد معین می شود قسمتی از سود حاصل از قرارداد را به طرف قرارداد پرداخت نماید. سود قابل پرداخت از این بابت نباید از پانزده درصد جمع حق بیمه های دریافتی طی سال تجاوز کند و باید مقید به برگشت آن به بیمه شدگان شود.

ماده ۸- موسسه بیمه مکلف است در بیمه نامه های زندگی با مشارکت در منافع، بیمه گذاران مربوط را در منافع حاصل از مجموع عملیات بیمه نامه های مربوط براساس نوع بیمه نامه (محصول بیمه ای) و شرایط مورد توافق سهیم نماید.

تبصره ۱؛ بیمه های زندگی و تشکیل سرمایه متصل به دارایی و بیمه های زندگی و مدیریت سرمایه، در شمول حکم این ماده قرار نمی گیرند.

تبصره ۲؛ در صورتی که بیمه گذار نحوه سرمایه گذاری ذخیره ریاضی بیمه نامه خود را تعیین نموده باشد، مبنای محاسبه مشارکت در منافع، بازده سرمایه گذاری های تعیین شده می باشد.

تبصره ۳: موسسه بیمه مکلف است در بیمه نامه های زندگی موضوع این ماده بجز بیمه نامه های زندگی به شرط فوت زمانی انفرادی، بیمه گذاران مربوط را در حداقل هشتادوپنج درصد منافع حاصل از مجموع عملیات بیمه نامه های آن محصول بیمه ای سهیم نماید، همچنین موسسه بیمه در صورت توافق با بیمه گذار موظف است، در بیمه نامه های به شرط فوت زمانی انفرادی، بیمه گذاران خود را براساس درصد توافق شده در بیمه نامه، در منافع حاصل از مجموع عملیات بیمه نامه های آن محصول بیمه ای سهیم نماید.

تبصره ۴: در صورت فسخ، سررسید، بازخرید بیمه نامه یا فوت بیمه شده در مدت اعتبار بیمه نامه، مشارکت در منافع بیمه گذار براساس بالاترین نرخ سود فنی علی الحساب مورد عمل موسسه بیمه، برای مدت زمان سپری شده از همان سال، محاسبه و پرداخت می شود مگر اینکه بنا به تقاضای بیمه گذار پرداخت مشارکت در منافع به زمان تعیین نرخ بازده سرمایه گذاری ها موکول شود که در این صورت مشارکت در منافع همانند سایر بیمه نامه های جاری محاسبه و پرداخت خواهد شد.

ماده ۹ - مؤسسه بیمه مکلف است، مشارکت در منافع موضوع ماده (۸) این آیین نامه را بر مبنای سهم کل (نگهداری و واگذاری) از جمع ارقام بند (الف) پس از کسر جمع ارقام بند (ب) به شرح ذیل محاسبه و حداقل سالی یک بار بین بیمه گذاران مربوطه توزیع کند:

(الف)

- ۱- ذخایر فنی بیمه های زندگی آخر سال مالی قبل؛
- ۲- حق بیمه های دریافتی؛
- ۳- کارمزد وام های پرداختی از محل ذخایر ریاضی به بیمه گذاران و سایر اشخاص؛
- ۴- خالص درآمد حاصل از سرمایه گذاری ها از محل ذخایر ریاضی و سایر ذخایر فنی مربوط.

(ب)

- ۱- کارمزد پرداختی؛
- ۲- خسارت و مزایای پرداختی؛
- ۳- ذخایر فنی بیمه های زندگی در آخر سال مالی جاری؛
- ۴- هزینه های اداری بیمه گر حداکثر تا پنج درصد حق بیمه های دریافتی.

تبصره؛ مؤسسه بیمه به جای روش فوق می تواند برای محاسبه و پرداخت مشارکت در منافع از روش زیر استفاده نماید:

در انواع بیمه های زندگی با مشارکت در منافع، حداقل هشتاد و پنج درصد منافع مازاد بر نرخ سود فنی علی الحساب مورد عمل، حاصل از سرمایه گذاری کل ذخایر ریاضی و سایر ذخایر فنی مربوط موسسه بیمه را مستقیماً و به نسبت ذخیره ریاضی طی دوره هر بیمه نامه محاسبه و به رقم ذخیره ریاضی بیمه نامه مذکور اضافه نمایند و مراتب را حداقل سالی یک بار و حداکثر تا یک ماه بعد از تاریخ برگزاری مجمع عمومی سالانه به اطلاع بیمه گذاران برسانند.

ماده ۱۰- سهم هر یک از بیمه گذاران از منافع به نسبت ذخیره ریاضی بیمه نامه آن ها از کل ذخایر ریاضی بیمه نامه های موضوع ماده (۸) یا بر مبنای دیگری که بیمه مرکزی تایید کند، معین می شود.

ماده ۱۱- مؤسسه بیمه باید پس از تعیین منافع قابل تقسیم، تا آخر هر سال، سهم هر یک از بیمه گذاران از منافع مزبور را بر حسب توافق با بیمه گذار به عنوان حق بیمه یکجا بدون اعمال کارمزد برای افزایش سرمایه بیمه نامه یا افزایش ذخایر ریاضی منظور و یا بصورت نقدی پرداخت نماید.

فصل چهارم - حقوق بیمه گذاران نسبت به ذخیره ریاضی

ماده ۱۲- در انواع بیمه های زندگی بجز بیمه به شرط فوت زمانی بیمه گذار می تواند در صورت تشکیل ذخیره ریاضی، درخواست بازخرید کل یا درصدی از بیمه نامه خود را نماید و موسسه بیمه مکلف است ارزش بازخرید بیمه نامه را که حداقل معادل نود درصد ذخیره ریاضی بیمه نامه است، با رعایت شرایط بیمه نامه صادره پرداخت نماید.

تبصره: موسسه بیمه موظف است جدول بازخرید بیمه را به بیمه نامه های صادره ضمیمه و تحویل بیمه گذار نمایند. در جدول مزبور باید مشخص شود که در صورت بازخرید بیمه نامه در انقضای هر سال از مدت بیمه چه مبلغی عاید بیمه گذار خواهد شد. چنانچه بیمه نامه در سال اول اعتبار بازخرید شود، موسسه بیمه موظف است صرفاً ده درصد کل کارمزد متعلقه را در محاسبات مربوط به بازخرید اعمال نماید.

ماده ۱۳- در صورتی که ذی نفع در بیمه نامه های زندگی بستانکار بیمه گذار باشد و این مطلب در بیمه نامه تصریح شده باشد، حق بازخرید بیمه نامه و همچنین دریافت وام از محل ذخیره ریاضی موکول به موافقت کتبی بستانکار است.

ماده ۱۴- بیمه گذار می تواند مشروط به پرداخت حداقل حق بیمه دوسال تمام و پس از یک سال از تاریخ صدور بیمه نامه تا نود درصد ارزش بازخرید بیمه نامه درخواست وام نماید و بیمه گر متعهد به پرداخت وام به اعتبار ذخیره ریاضی و در چارچوب موازین شرعی است. ترتیب استرداد وام با توافق بین بیمه گر و بیمه گذار تعیین می شود.

تبصره؛ برای محاسبه سهم مشارکت در منافع هر یک از بیمه گذاران، اصل اقساط تسویه نشدهی سر رسید نشده و اصل و فرع اقساط سر رسیده شده وام دریافتی آن ها از ذخیره ریاضی کسر می شود.

ماده ۱۵- بیمه گذار می تواند با رعایت شرایط عمومی بیمه نامه و توافق بین ذی نفع و بیمه گر و نیز سایر مقررات مربوط، نسبت به توثیق بیمه نامه تا نود درصد ارزش باز خرید اقدام نماید.

ماده ۱۶- نرخ کارمزد وام حداقل معادل بالاترین نرخ سود فنی علی الحساب مورد عمل در محاسبه حق بیمه خواهد بود و ترتیب استرداد اصل و فرع آن با توافق بین بیمه گر و بیمه گذار تعیین می شود.

تبصره؛ در صورت عدم تسویه وام تا پایان مدت بیمه، یا باز خرید آن و یا فوت بیمه شده، مانده وام دریافتی و کارمزدهای متعلق به آن از تعهدات قابل پرداخت بیمه گر کسر می گردد.

ماده ۱۷- در انواع بیمه های زندگی به شرط فوت، به شرط حیات و مختلط که دارای ارزش باز خرید باشد هرگاه بیمه گذار از پرداخت اقساط بعدی خودداری نماید بیمه نامه با رعایت نرخ های مقرر و بدون احتساب کارمزد، تبدیل به بیمه نامه با سرمایه مخفف خواهد شد.

تبصره ۱؛ مؤسسه بیمه موظف است جدولی به بیمه نامه های صادره ضمیمه و تحویل بیمه گذار نمایند که میزان سرمایه مخفف بیمه نامه را برای هر سال از مدت بیمه معین کند.

تبصره ۲؛ در بیمه های مختلط، سرمایه مخفف به نسبت سرمایه های موجود بیمه نامه تقسیم خواهد شد مگر آنکه در بیمه نامه، موسسه بیمه و بیمه گذار توافق دیگری نموده باشند.

ماده ۱۸- در بیمه های زندگی و تشکیل سرمایه و زندگی و مدیریت سرمایه هرگاه بیمه گذار با مهلت یک ماه از سر رسید قسط جاری از پرداخت هر قسط خودداری نماید، حق بیمه خطر فوت از محل ذخیره ریاضی

بیمه نامه حسب مورد با کسر اقساط معوق وام تأمین می شود و پس از آن که ذخیره ریاضی کمتر از حق بیمه خطر فوت گردد، بیمه نامه معلق می گردد. بیمه گر می تواند براساس شرایط عمومی مربوط پس از تعلیق این بیمه نامه ها با ارزیابی مجدد ریسک، نسبت به برقراری بیمه نامه اقدام نماید.

تبصره ۱: در صورت توافق بیمه گر و بیمه گذار برای تأمین حق بیمه پوشش های تکمیلی بیمه نامه، بیمه گر می تواند حق بیمه پوشش های تکمیلی موضوع این آیین نامه را همانند حق بیمه خطر فوت از محل ذخیره ریاضی، تأمین نماید.

تبصره ۲: حکم این ماده در خصوص بیمه های زندگی و تشکیل سرمایه متصل به دارایی براساس شرایط عمومی بیمه نامه تعیین می شود.

ماده ۱۹- مؤسسه بیمه موظف است حساب های معاملات بیمه های زندگی را از سایر حساب های خود تفکیک نموده و دفاتر خود را به نحوی که بیمه مرکزی اعلام می کند، تنظیم نمایند و کلیه اقلام مربوط به معاملات هر یک از انواع بیمه های زندگی به تفکیک مشخص شده باشد.

ماده ۲۰ - سرمایه گذاری از محل ذخایر ریاضی و سایر ذخایر فنی بیمه های زندگی باید به نحوی که بیمه مرکزی اعلام می کند در حساب ها و صورت وضعیت مالی شرکت مشخص و از سایر سرمایه گذاری ها تفکیک شود.

ماده ۲۱- ذخیره ریاضی بیمه های زندگی براساس مبانی محاسبه نرخ های حق بیمه تعیین خواهد شد. در مواردی که ذخیره ریاضی مذکور کافی نباشد بیمه مرکزی می تواند نرخ سود منظور شده در محاسبه ذخیره ریاضی این موسسه را برای بیمه نامه های سال های آتی تقلیل دهد و مراتب را به شورای عالی بیمه گزارش نماید. موسسه بیمه مکلف است نرخ تعیین شده توسط بیمه مرکزی را ملاک محاسبه قرار دهد

ماده ۲۲- درصد واگذاری اتکایی اجباری و میزان مشارکت در منافع قابل پرداخت توسط بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران در بیمه های زندگی و مدیریت سرمایه، زندگی و تشکیل سرمایه و سرمایه متصل به دارایی و محصولات بیمه ای جدید زندگی، با رعایت مقررات مربوط به تشخیص بیمه مرکزی ایران تعیین و در صورت حساب های مربوطه اعمال خواهد شد.

فصل پنجم - نظارت

ماده ۲۳ - موسسه بیمه موظف است به ترتیبی که بیمه مرکزی تعیین خواهد کرد، اطلاعات و مستندات مربوط به بیمه های زندگی موضوع این آیین نامه را ارائه نماید.

ماده ۲۴ - بیمه مرکزی بر حسن اجرای این آیین نامه نظارت می نماید. در صورت عدم اجرای مفاد این آیین نامه توسط مؤسسه بیمه، بیمه مرکزی می تواند حسب مورد متناسب با شدت، تعداد و تکرار هر یک از اقدامات زیر را انجام دهد:

- ۱- تذکر شفاهی به مدیر ارشد ذی ربط موسسه بیمه؛
- ۲- اخطار کتبی به مدیر ارشد ذی ربط موسسه بیمه؛
- ۳- اعلام سلب صلاحیت مدیر ارشد ذی ربط موسسه بیمه؛
- ۴- تعلیق پروانه فعالیت مؤسسه بیمه در یک یا چند رشته بیمه با تصویب شورای عالی بیمه.

ماده ۲۵ - این آیین نامه در ۲۵ ماده و ۱۷ تبصره از تاریخ ۱۴۰۳/۰۷/۰۱ لازم الاجرا بوده و جایگزین آیین نامه شماره ۶۸ و اصلاحات بعدی آن می شود.